

IPCA

Inventory of Potential Communicative Acts

Læstoe potensijelle kommunikative dahkoej bijjeli

Inventory of Potential Communicative Acts (ICPA)

- goerehtallemedirrege almetjidie stoerre
gaskesadtemetsagkesigujmie

Jarkoestimmie jñh sjiehtedimmie latjkoen mietie: Jeff Sigafoss jñh Svein Lillestølen
Saemien jarkoestimmie: Marit Inger Pulk jñh Lone Nergård Boine.

Jarkoestamme nöörjen versjovnen mietie: Nöörjen versjovnem jarkoestamme jñh
sjiehtedamme englaantengielen versjovnen mietie Svein Lillestøleste, Statped.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., & Butterfield, N. (2006). Enhancing everyday communication in children with disabilities. Paul H. Brookes Publishing Co.

Sigafoos, J., Woodyatt, G., Keen, D., Tait, K., Tucker, M., Roberts-Pennell, D., & Pittendreigh, N. (2000a).

Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities. Communication Disorders Quarterly, 21(2), 77-86. <https://doi.org/10.1177/152574010002100202>

Mij IPCA

IPCA lea goerehtallemedirrege mij uvtemes lea almetjidie stoerre gaskesadtemetsagkesigujmie, mah kråahpeles, åvtegieleldh buektemevuekieh utnieh goh jijtjereerije buektemevuekieh. Maahta aaj sjehteles årrodh almetjh goerehtalledh mah guarkoeh jñh dagke jijtjh såemies baakoeh jallh jeatjah symbolen buektemevuekieh nuhtjeh. IPCA dovne maanide, noeride jñh geerve almetjidie sjeahta aareh evtiedimmiedaltesinie. Dñhte bijjeguvviem vadta almetjen joekehts gaskesadtemevuekiej bijjeli. Dagkeres goerehtalleme maahta voerkesvoetem almetjen joekehts buektemevuekiej bijjeli lissiehtidh, jñh dan bijre mij jeahtasåvva. Dñhte maahta aktem vielie seammalaakan toelhkestimmiem jñh vaastahtahkem vedtedh lihkes almetjijstie, naakede mij maahta viehkiehtidh buektemevuekide almetjen luvnie dibrehtidh.

Goeresne 53 gyhtjelassh joekedamme 10 kategorijide, öörnedamme dan funksjovnen mietie fiereguhte buektemevuekie åtna.

Våarome

Evtiedimmie IPCA:ste daaletje daajroem våaroeminie åtna guktie sñejhme maanah joekoen aareh ovbyjjes, men radtjoes gaskesadtememahelesvoeth vejtiestieh. (Bates, Camaioni & Voltera, 1975). Mijjeh aaj jijnjem daejrebe man vihkele daate kråahpeles, åvtegieleldh gaskesadteme lea goh juhtiehtæjja don guhkiebasse gieleevtiedæmman (Haliday, 1977).

Evtiedimmiebarkoe aktem plearoeh, gaavnoes goerehtallemematerijellem våaroeminie utni jñh IPCA såemiesmearan dam våaroeminie åtna, men aajkoe edtja årrodh aktem gamtebe veahkam bñevnesidie vedtedh. Stoerre barkoe dorjesovvi gaavnedh defineereme vihkeles kommunikativve funksjovnh, dan åvteste dååjrehtimmiej mietie vielie ovbyjjes gihtjemegoerh daamtaj fer gaertjies guvviem almetjen gaskesadtemistie vedtin. Evtiedæjjah leah tjiertestamme læstoe funksjovni jñh gyhtjelassi bijjeli fierhtene funksjovnesne ij leah ållesth, jñh aaj baajede jeatjah jiehtegigujmie lissiehtidh.

Materijelle lea evtiesovveme akten golmenjaepien dotkemelaavenjostoen tjñrrh gaskem Jeff Sigafos, The University of Tasmania jñh Gail Woodyatt, Deb Keen, Kathleen Tait, Madonna Tucker jñh Donna Roberts-Pennell, The University of Queensland.

10 kommunikatijve funksjovnh

Doh luhkie kommunikatijve funksjovnh mah leah veeljesovveme, aaj jeatjah goerine gaavna, vuesiehtimmien gaavhtan goerehtimmiematerijellesne maam Wetherby jñh Prizant leah dorjeme, mij gohtjesávva Checklist for Communicative Functions and Means (Prizant & Wetherby, 1990).

1. Sosijaale konvensjovnh
2. Tsáatskelesvoetem áadtjodh
3. Pruskiehtidh/gírredh
4. Man akt bñjre birredh
5. Dahkoen bñjre birredh
6. Bievnesi bñjre birredh
7. Lahtestidh
8. Veeljemh darjodh
9. Vaestiedidh
10. Heeredh

Fñerhte funksjovne lea goeresne læssanamme gyhtjelassigujmie sjñere dahkoej bñjre.

Náhtoeaarvoe

IPCA lea átnasovveme gellie faagebyjresinie jñh stoerre náhtoeaarvoem átneme praksisesuerkesne. Dáakteretjaalegisnie jaepeste 2015 vuarjasjimmie dorjesovvi mejtie dñrrege möölie dam maam eajhnadávva mööledh, jñh mennie mieresne maahta illedahkide leajhtadidh. Konklusjovne hijven validiteetem jñh reliabiliteetem vuesiehti (Michelle L. Stevens ,2015).

Materijelle aajkojne átna gamte bijjieguvviem vedtedh dovne tseegkeme jñh ij tseegkeme, men gaskesadtemevuekiej bijjeli mah sáájhtoeh fiereguhten luvnie gáávnesidh. Barkoe IPCA:m dievhtedh maahta goh neebnesovveme lissiehtamme voerkesvoetem vedtedh jeerehtsegamtoen bñjre almetjen soptsestimmievuekine, jñh dan bñjre mij soptsesávva. Daate vihth maahta vielie seammalaakan praksisem vedtedh gosse lea toelhkestimmien bñjre jñh vaestiedassi bñjre díise mij soptsesávva. Sigafoos vuesehte Steven von Tetzchneren tjaalegasse nñejti bñjre Retts Syndromine gusnie nuhtjie jiehtegem «strukturereme bijjietoelhkestimmie» (Tetzchner 97). Rñektesisnie sæjhta jiehtedh jalhts naan kommunikatijve jiehtegh aalkoelisnie ij naan tjñelke funksjovnem jallh aajkoem utnieh, akte konsekvente toelhkestimmie lihke almetjijstie tñje doekoe maahta viehkiehtidh guktie buektemevuekie vielie aajkoen mietie sjædta. Daate díhte misse vuesehte goerehtallemedñrregen tihtelisnie; «Inventory of Potential Communicative Acts».

Gïeh maehtieh IPCA:m nuhtjedh

Ij leah byjjes krïevenassh, men dïhte gie edtja materijellem nuhtjedh lea byöreme damtedh dam almetjem giem edtja goerehtalledh, unnemes 6 askh. Maahta sjiöhtehke årrodh lohkehtæjjide, PP-raeriestæjjide, psykologide, logopedide, vaarjelimmesåjhteridie, fysioterapeevtide, ergoterapeevtide jïh eejhtegidie. Maahta læjhkan aevhkinge årrodh dïhte gie dievhtemem tjïrrehte, dååjrehtimmiem jïh goerkesem åtna åvtegieleldh gaskesadtemen bïjre.

Guktie IPCA: nuhtjedh

Aktegsalmetjh maehtieh maaje IPCA:m dievhtedh, men maahta aaj maereles årrodh lïhkes almetjigujmie tjahkasjidh goh eejhtegh, lohkehtæjjah, klahkh, vaarjelimmesåjhterh, fysioterapeevte jnv., jïh akti akti funksjovnem digkiedidh. Daamtaj maahta joekehts buektemevuekieh vihtesjidh ovmessie areenine. Maahta aevhkinge årrodh daate barkoe stuvresåvva akteste mij leah IPCA:ine jïh dej joekehts lïhtsigujmie åahpenamme, jïh maahta lissie biëvnesh vedtedh. Sæmies æjkien maahta dååjrehtidh ij vaestiedassem daejrieh jïh daarpesje pryövedh. Dellie maahta jïermijes årrodh goerehtalleminie barkedh guhkiem.

Dagkeres barkoe sæjhta daamtaj voerkesvoetem lissiehtidh almetjen gaskesadtemen bïjre. Illedahkh dagkaristie proseseste maehtieh vihkeles våaromem vedtedh guktie råajvarimmide vijriesåbpoe evtiedidh. Tabelle vuelielisnie vuesehte guktie maahta 4. bieliem dievhtedh, gusnie teema lea maehtedh man akt bïjre birredh.

Dååjrehtimmieh åtnoste Nöörjesne

Ovbyjjes versjovnh materijelleste leah åtnasovveme Nöörjesne ovrehte luhkie jaepieh. Naakenh hijven aevhkieh mejtie maaje åvtese geasa. Mijjieh juvnehtibie dievhteme laavenjostoeprosjektine dorjesåvva lïhke almetjigujmie almetjen ovmessie areenijste. Daamtaj ovmessie buektemevuekieh vihtesjamme jïh tjåanghkan gaskesadteme lea ræjhkasåbpoe goh lin aarebi ussjedamme. Muvhtide byjresidie dagkeres laavenjasse aaj vielie seammalaakan toelhkestimmiem jïh vaastahtahkem kommunikativve buektemevuekide vadta.

Statpeden ektiedimmesne IPCA daamtaj meatan orreme goh vihkele våaromematerijelle barkose mij gohtjesåvva gaskesadtemepaasse. Dellie maahta ovmessie buektemevuekieh ryökteth sertiestedh daan tjaatsegasse.

Referaanselæstoe:

Bates, E., Camaioni, L., & Voltera, V. (1975). The aquisition of performatives prior to speech. *Merrill-Palmer Quarterly*, 21, 21, 205-226

Halliday, M.A.K. (1977). *Learning how to mean. Explorations in the development of language*. New York: Elsevier.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2000). Identifying potential communicative acts in children with developmental and physical disabilities.

Communication Disorders Quarterly, 21, 77-86.

Sigafoos, J., Arthur-Kelly, M., Butterfield, N., (2006). *Enhancing Everyday Communication for Children with Disabilities*, Baltimore: Brookes.

Stevens, S. L. (2015). Identifying and Validating Prelinguistic Communicative Forms and Functions in Children with Developmental Disability, A thesis submitted to Victoria University of Wellington.

Von Tetzchner, S. (1997). Communication skills among females with Rett syndrome. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 6(Suppl.1) 33-37

Wetherby, A., & Prizant, B. (1990). Communication and symbolic behavior scales — Research edition. Chicago: Riverside.

Guktie maahta dievhtedh (Birje 4 jaepien jïh 10 asken bâeries):

4. Man akt bijre birredh

Guktie daajrah dïhte sæjhta

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Aktem aatem (goh stâakegaevnie, gærja jnv.).	<i>Vitnede, svæhtja, guavla aaten vööste</i>	<i>Muvhten aejkien biegejârrehtsegaavnan tsaapma juktie dam jârrehtedh, jis dïhte sov uvte biejesåvva.</i>
2. Maam akt byöpmedidh	<i>Gylje jallh stanghka, svæhtja beapmoen vööste jallh ajve beapmoem jïjtje bæhka jïh byöpmede.</i>	<i>Jis Birje klahkem tjöövkesne vuajna sæjhta lihkebisnie årrodh. Sæjhta vuertedh klahke edtja satnem viehkiehtidh mielhkiem sov boehtelen sijse gurkedh. Sæjhta beapmoem jïjtje bihkedh jis klahke fer seejnes.</i>
3. Vielie mestie akt.	<i>Svæhtja debpede, jârrestalla.</i>	<i>Trampolijnesne, jis vielie sæjhta, sæjhta vielie jarngen vööste svihtjedh ollebe satnem jaksh, jallh sæjhta paahkanidh guktie ibie buektehth dam trampolijneste vaeltedh.</i>
4. Musihkem jallh tv/videjovem	<i>Åejjiem baartele, svihtjemem tjöödtjeste, mojjehte.</i>	<i>Muvhten aejkien skuvlebusse tjöödtjeste mearan musihke speala. Dellie Birje tjöödtjeste, mojjehte jïh jârrehte jievkehtimmesne musihkine.</i>
5. Jeatjah		

1. Sosijaale konvensjovnh

Buerkesth guktie d'hte

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
Vuesiehtimmie: Datnem/jeatjebh d'ervesje.	<i>Mojjehte Tjelmiej sijse vuajna Gïetide seejkie</i>	<i>Gosse Birjen gâajkoe vaadtsam aereden j'ih heeja jeahta, munnjen vuartesje, mojjehte j'ih gïetide seejke.</i>
1. Datnem/jeatjebh d'ervesje.		
2. Nââ nââ dutnjien/jeatjabidie jeaht.a		
3. Vaastahtahkem vadta jijtse nommese.		
4. Jeatjah		

2. Tsåatskelesvoetem åadtjodh

Buerkesth guktie d'hte

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Dov tsåatskelesvoetem åådtje.		
2. Soelkehtassen bïjre birrie.		
3. Tjogkeldimmien/gaajesjimmien bïjre birrie.		
4. Rovnede.		
5. Jeatjah		

3. Pruskiehtidh / girredh

Maam dorje jis

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Dïhte tjöödtjestamme sjædta rutijnedarjoemisnie.		
2. Dïhte edtja maam akt darjodh mïsse ij lastoem utnieh.		
3. Mij akt maam ij lyjhkh.		
4. Favorihte- aate/beapmoe bïarhte vaaltasåvva.		
5. Dïhte geerve almetje orreje dejnie årrodh (v.g. orreje stååkedidh).		
6. Jeatjah		

4. Man akt bijre birredh

Guktie daajrah dihte maam akt sæjhta

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Aktem aatem (goh stååkegaevnje, gærja jnv.).		
2. Maam akt byöpmedidh.		
3. Vielie mestie akt.		
4. Musihke jallh tv/videjove.		
5. Jeatjah		
6. Jeatjah		

5. Dahkoen bijre birredh

Maam dorje gosse maam akt sæjhta jallh daarpesje

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. viehkiem gäärvedidh.		
2. viehkiem stääkedidh, spïeledh spïelem.		
3. viehkiem onnegåatan båetedh.		
4. gie akt båata edtja lihke årrodh.		
5. Jeatjah		
6. Jeatjah		

6. Bievnesi bijre birredh

Maam dorje gosse birrie

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Tjïelkestimmien bijre misse akt maam ij leah guarkeme.		
2. Bievnesen bijre man akt bijre (vuesiehtimmien gaavhtan nomme misse akt).		
3. Jeatjah		
4. Jeatjah		

7. Lahtestidh

Guktie d'hte vuesehte satne

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. lea geerjene, maam akt lyjhkoe jallh leah madtjele.		
2. lea hâjnan, ovmurreds jallh strâarkan.		
3. ov-rovne âtna jallh ij ïedtjem utnieh.		
4. mij akt luste.		
5. bælla jallh bââhpere.		
6. vaajva jallh lea skïemtjes.		
7. lea haarmesne jallh aajhpehts.		
8. lea sæjloes.		
9. Jeatjah		

8. Veeljemh darjodh

Guktie d'hte vuesehte satne

Kommunikatijve vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Göökte jallh jenebi aati gaskem veeljie (goh beapmoe, jovkemes, stååkegaevnieh).		
2. Veeljie maam sæjhta darjodh.		
3.. Veeljie darjomem aelkedh jallh orrijidh.		
4. Jeatjah		
5. Jeatjah		

9. Vaestiedidh

Buerkesth guktie d'hte

Kommunikatijve uttrykk	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Reageerie gosse naakene sutnjien soptseste.		
2. Vaestede jaavoe akten gyhtjellasse.		
3. Vaestede ijje akten gyhtjellasse.		
4. Jeatjah		

10. Heeredh

Buerkesth guktie d'hte heerie jallh pryövoe mubpiej kommunikativje dahkoeh heeredh:

Kommunikativje vuekieh	Dahkoeh	Vuesiehtimmieh
1. Soptsestidh (goh raajesh, aktegsbaakoeh, vokaliseeremh).		
2. Äejjine nihkestidh «jaavoe».		
3. Äejjiem baartielidh «ijje».		
4. Äelkieh lutnjedh.		
5. Tjuvtjiedidh.		
6. Jeatjah		

